

Аліна СУЛИМЕНКО

**ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ АВТОНОМІЇ ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА**

Функціонування якісної системи вищої освіти має на меті сприяння сталому інноваційному розвитку України шляхом підготовки висококваліфікованих професіоналів, а також створення інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, що готове сприяти розвитку економіки та держави загалом. Досягнення такої мети неможливе без дотримання ряду принципів, що напряду визначають ефективність діяльності окремих закладів вищої освіти (надалі – ЗВО) та загалом всієї освітньої системи.

Філософсько-педагогічні підґрунтя змінювалися з настанням нової епохи. Тому питання автономії у проблемах вищої освіти завжди було і залишається актуальним у житті суспільства. Отже, дослідження таких принципів, а особливо питання автономії, адже саме йому відводиться важливе місце, залишається актуальним для забезпечення якісної вищої освіти в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що тема положення автономії діяльності ЗВО України була ключовим предметом досліджень таких науковців Л.І. Данько, І. В. Кравченко, О.В. Корнієнко, В.М. Мокляк, О.С. Ярмач та інших учених. Вони приділяли увагу вивченню принципу автономії як державної політики в освітній сфері, так і принципів, на яких ґрунтується функціонування у закладі вищої освіти.

Метою даного дослідження є аналіз основних положень автономії у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка.

У статті 53 Конституції України визначено, що кожен має право на освіту (зокрема вищу освіту) [2, с. 16]. Якісне надання освітніх послуг ЗВО визначається, насамперед, дотриманням ними фундаментальних принципів функціонування системи вищої освіти. Отже, у складі концептуальної моделі вищої освіти, що має бути досягнута до 2031 року, закладено багато фундаментальних принципів, що визначають якість її функціонування та вплив її на стратегічний розвиток України.

Відповідно до чинного законодавства про вищу освіту, що визначає ключові засади функціонування закладів вищої освіти в Україні, провідними принципами, якими вони керуються у своїй діяльності, є автономність та самоврядування, розмежування прав, повноважень та відповідальностей різних сторін освітнього процесу, а також колегіальність та незалежність від політичних, релігійних чи громадських організацій тощо [1].

У новому Законі України «Про вищу освіту» твердження «автономія» подано так: автономія вищого навчального закладу – незалежність і відповідальність вищого навчального закладу в ухваленні рішень стосовно здійснення академічної діяльності, організації педагогічного процесу, наукових досліджень, спрямуванням діяльності: економічної та інших діяльностей, самостійної можливості вибору і розстановки кадрів у межах, які передбачені цим Законом [4].

Автономія університету слугує задля досягнення кардинально важливої мети – підвищення конкуруючих умов для українських фахівців на національних ринках країн, введення держави в єдиний європейський освітньо-науковий простір, щоб гарантувати стійкий розвиток суспільства. Вдалося помітити, що у вітчизняній системі вищої освіти нагромадилися системні проблеми та питання, які форми і зміст автономії українських ЗВО повинні вирішити [3].

Окреслимо наступні сфери, за якими за принципом автономності Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка може приймати рішення самостійно:

- зібраний і проаналізований фактичний матеріал дозволяє проілюструвати, що у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка є внутрішнє управління (сюди належать різноманітні поточні питання; визначення форм організації освітнього процесу та навчання; утворення, реорганізація або ліквідація підрозділів Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка; запровадження власної системи рейтингового оцінювання досягнень учасників освітнього процесу);

- матеріали здійсненого обстеження дозволяють уточнити, що у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка наявна сфера регулятивного управління – тобто закріплення різноманітних норм та правил на рівні ЗВО (сюди належать самостійна розробка освітніх програм в межах ліцензованих спеціальностей; самостійне запровадження спеціалізацій, змісту та програм навчальних дисциплін для них; самостійне обрання типу програм підготовки бакалаврів та магістрів та інше);

- кадрове управління (самостійне вирішення питань щодо прийняття або звільнення науково-педагогічного, педагогічного, наукового чи інших видів працівників; формування штатного розпису);

- акредитація (Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка приймає остаточні рішення про присудження, неприсудження або позбавлення наукових ступенів та звань, ступенів здобувачам вищої освіти);

- науково-дослідна та інноваційна діяльність (Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка самостійно провадить видавничу діяльність, управляє власними науково-дослідними, навчальними та іншими підрозділами на підприємствах чи в організаціях; може створювати інноваційні структури на своїй базі; як приклад – бізнес-інкубатори, інноваційна чи технологічні парки);

- у зв'язку з проаналізованими джерелами є підстави вважати фінансова діяльність розвинена (Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка самостійно розпоряджається власними надходженнями, має право вести фінансово-господарську та інші види (у тому числі з надання додаткових освітніх послуг) діяльності, якщо це відповідає чинному законодавству; може приймати рішення про відкриття поточних чи депозитних банківських рахунків; самостійно визначає обсяги витрат власних надходжень та статті таких витрат);

- координаційна діяльність (Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка може звертатись до органів влади та органів, що управляють сферою вищої освіти, з ініціативою з покращенням законодавчої бази; самостійно приймають рішення про роботу з міжнародними організаціями та інше).

Таким чином, законодавча політика України зробила вагомий внесок у гарантування автономії університету, надавши йому повну владу над його функціонуванням. Проте, слід зазначити, що автономія Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка – сьогодні є викликом, який не лише пропонує багато можливостей для дій, але й нагромаджує необмежені зобов'язання і відповідальність за реалізацію його організаційних, фінансових та наукових елементів.

Підводячи підсумки, можемо зробити висновки, що автономія закладів вищої освіти багатомірне поняття, яке включає в себе різні складові: адміністративну, управлінську, людську, фінансову тощо. Проаналізувавши основні положення автономії Полтавського педагогічного університету імені В.Г. Короленка сформовані у статуті закладу, можемо сказати, що вони відповідають діючому законодавству України.

Автономія є запорукою успішної діяльності закладу вищої освіти в мінливих умовах зовнішнього середовища. Рівень впровадження автономії в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка знаходиться на достатньому етапі розвитку. Заклад використовує окремі рикові механізми регулювання своєї діяльності. Зокрема, університет має право на створення педагогічним колективом та студентами об'єктів інтелектуальної власності, право відкривати рахунок в банку, може самостійно розробляти освітні програми та інше. З метою подальшого розвитку Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка необхідно розширювати межі автономії, що дозволить йому бути більш гнучким та адаптивним.

Список використаних джерел

1. Закон «Про вищу освіту»: Закон України №1556-VII від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Конституція України №254к/96-ВР від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Кравченко І. В. Концептуальні засади університетської автономії.
4. Мокляк Володимир. Автономія як форма академічної свободи вищого навчального закладу. *Педагогічні науки*, 2014. С. 97–102.

Аліна КОВАЛЕНКО

ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПОЛТАВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Студентське самоврядування — це складне соціально-педагогічне явище, яке в центр навчально-виховного процесу ставить індивідуальність студента; співучасть студентів в управлінні, керівництві діяльності свого колективу; це процес правління та регулювання всієї різноманітності видів діяльності студента, який навчається в університеті.

Поняття «студентське самоврядування» з'явилося пізніше, після появи перших університетів середньовічної Європи.

В Україні у 1917 році, студентське самоврядування почало свій бурхливий розвиток саме після національно-демократичної революції. А поштовхом цього розвитку стали роботи з теоретико-практичним ухилом Н. Крупської, С. Черніка, С. Шацького та інші. Студентське самоврядування досліджували такі науковці: М. Карпуленко, К. Павловський, Т. Польова, О. Светликова, О. Шпаківська.

Мета статті – схарактеризувати студентське самоврядування у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка.

Ціль руху студентського самоуправління – це створення умови для набуття у студентів організаторських навичок, для самореалізації особистості, лідерських рис, відповідальність за свою роботу, тощо. Рух студентського самоврядування спрямована на зростання соціальної активності, забезпечення виховання культури та духовності студентів університету.

У своїй діяльності органи студентського самоврядування підпорядковуються Конституцією України, Статутом Університету, Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту», актами студентського самоврядування вищого навчального закладу, положенням, Колективним договором та іншими нормативними актами.